VERKOJ

Esperanto estas ne nur *lingvo*
Esperanto estas *kulturo*

Fantomoj

Satu!

Edwidge Danticat

El la angla tradukis Barry Friedman.

Pascal Dorion logis en Bel Air — la Bagatelo de Haitio, kelkaj homoj komis ĝin, sed ne estis Cité Pendue, eĉ pli malriĉa kaj brutala kvartalo, kie centoj da mezbenaĝaj infanoj ekparteprenantaj naciaj artkonkursoj devagis M-16-ojn kaj senkapitaĵojn kadavrojn, kaj skribis tiajn frazojn kiel "Ne estas ĝentile paŝi de funebraj processioj" kaj "Mi ĝojas, ke mi emeritis mojn armilojn. Ĉu vi?" Bel Air estis tiaĉe mezmezka slumo. Ĝi havis kelkajn protestantajn kaj katolikajn preĝejojn, vodoludemajojn, restoracioj, bakejojn, kaj seksparejojn, eĉ restoraĵojn. Dum tempeto, ekzistis nenaj bandoministoj; estis nur unu bando, kies ĉefaĵoj estis en granda maleplena magazeno, pentrita kun murpentraĵo de serpentoj, kronoj kaj kapoj, kaj titole Selasie ka Bob Marley. La prokiinumo de deklivoj da juraj viraj teĝaroj de la magazeno norte ĝis Bar Bernes, pro kialoj, kiujn nur la persono, kiu ekpensis la nomon, certe scis. Tu persono, Pipe, estis montriĝis kiam specialistaro teame pafis plurajn kugloj en la malantaŭon de la kapo kiam li kuris en litu unun noktion. La pafado estis en reprezalo por serio de mortigaj kidnapoj, kelkajn el kiuj la Bar Bernin-oj ŝtelis fare kaj kelkajn el kiuj ili ne faris. La ursa ŝtelo estis la komencon de nulo reĝeco, kaj ankaŭ hazarde sugestis, en la kreola, minacajn aspektojn, ekzemple, signifas "priraŝi"!

La geografoj de Pascal estis butikposedantoj kaj restoracistoj en Bel Air. Ili havis iomete pli grandan korton ol la plej multaj el siaj malprapencaj najbaroj, ili ofertis ĝin per foloj el rusta aŭtomobila metalo kaj tie, de kvar longaj ligno tabloj sub ilmoro de amoplo, kaj pendante de duaetaĝa klostro-loka trestreto, ili ŝtelis kaj tridek kilentoj po nokto, se la kilenta trafko estis rapida. Ili vendis rizon kaj fabaĵo kompreneble, kaj fritiĝan plantaĝon kaj malfarunon, sed ilia specialaĵo, dum longa tempo, estis fritita kolombovando.

La geografoj de Pascal movigis al Bel Air en tempo kiam la najbaroco estis plena pleiparte per kamparanoj, vivante tie provizore por ne iliaj infanoj povis fini bazlernejon. Sed dum la arĝoj en la provincoj malpenetre de la montoj delaŝiĝis, lavinte la suparan grundon de la lando en la maron, ili, kiel la aliaj, restis kaj kreskigis siajn du filojn kaj almenaŭ tuntonaĵo — eĉ, pliparte, iamaj strattrinkaĵoj kaj eĉ poetoj.

La patro de Pascal estis kolombetrideŭro eĉ kiam li estis knaĉo en Lésogne. Li malloge ĉesis en la fruaj okdekaj jaroj, kiam kelkaj soldatpetoj venis kaj kolektis liajn birdojn ĝar estas ondiroj, ke li ŝredas portantojn por sendi mesaĝojn al amikaj invadantoj en Dominika Respublika. Sed kiam li diktaturo finfine kaŭzis — sen ia helpo fare de la kolombaj — li rekonencis. Tiam la pitoj vel ĝi fiaĵetoj estis nervozaj jung viroj kaj fari riton antaŭ sia unua sekso interrilato. Ili tratrandus la gorĝon de la kolombo kaj lasu ĝin sangi en ekbujon de karnaŭlon e dereniqita laŭto kaj tarbocaka maltintraĵo nomita Mitatao. Poje ilaj patrej venis kun ili, kaj, poet kiam la filoj premfiksis la tarajo kaj englutadis la trinkaĵon, la patrej ridis kaj diris, dum la senkapa korpo de la kolombo ankoraŭ turnis sin sur la teno: "Mi konpatas tian knaĉinon."

Ĝi estis rito. Kiam la geografoj de Pascal ne aprobis, Sed kontraŭ du birdo kiu estis montriĝita tiel li estis pagitaj ŝufiĉe por aŭteĉi do pliajn. Ili kiuele fantaĵoj la tagojn; kiam homoj aŭdis kolombojn kiel daŭrdtesojn por siaj infanoj. Poste ili komencis sopiri la tagojn de la patrej kaj filoj, ĝar subite ilaj klientoj estis musoleŭzaj junulej, kaj kolektis ĝin en ko, kio estis komence nomita "popolaj organizoj", poste bandoj. La bandanoj, kaj ankaŭ estis nomitaj fimes — fimeroj, aŭ fantomoj — estis, pliparte, iamaj strattrinkaĵ kaj eĉ poetoj kaj mem poetoj. Ili ĝi en domo, kiuele kiej geografoj morto aŭ estis murdituj dum la diktaturo, postiaŭtem ile sole en senkaŭ kaj trologata urbo. Poste, ili ŝuj ĝiaj viroj estis aŭtjerna de deportitoj de Usono kaj Kanado kaj de kelkaj ĝiŭ malpuraj viroj de la najbaroco, aspirantej reprucklistoj ulej. La ĝiŭ malpuraj kaj viroj estis "interligita" - ito estas, ambiciaj komercistej kaj politikistej uzis ilin por fortigi la vicajn de politikaj manifestacioj, donante al ili pafilojn por ŝuli kaj poet kiam la ĝiŭ premfiksis la tarajo kaj englutadis la trinkaĵon, la patrej ridis kaj diris, dum la senkapa korpo de la kolombo ankoraŭ turnis sin sur la teno: "Mi konpatas tian knaĉinon."

Ĝi estis rito. Kiam la geografoj de Pascal ne aprobis. Sed kontraŭ du birdo kiu estis montriĝita tiel li estis pagitaj ŝufiĉe por aŭteĉi do pliajn. Ili kiuele fantaĵoj la tagojn; kiam homoj aŭdis kolombojn kiel daŭrdtesojn por siaj infanoj. Poste ili komencis sopiri la tagojn de la patrej kaj filoj, ĝar subite ilaj klientoj estis musoleŭzaj junulej, kaj kolektis ĝin en ko, kio estis komence nomita "popolaj organizoj", poste bandoj. La bandanoj, kaj ankaŭ estis nomitaj fimes — fimeroj, aŭ fantomoj — estis, pliparte, iamaj strattrinkaĵ kaj eĉ poetoj kaj mem poetoj. Ili ĝi en domo, kiuele kiej geografoj morto aŭ estis murdituj dum la diktaturo, postiaŭtem ile sole en senkaŭ kaj trologata urbo. Poste, ili ŝuj ĝiaj viroj estis aŭtjerna de deportitoj de Usono kaj Kanado kaj de kelkaj ĝiŭ malpuraj viroj de la najbaroco, aspirantej reprucklistoj ulej. La ĝiŭ malpuraj kaj viroj estis "interligita" - ito estas, ambiciaj komercistej kaj politikistej uzis ilin por fortigi la vicajn de politikaj manifestacioj, donante al ili pafilojn por ŝuli kaj poet kiam la ĝiŭ premfiksis la tarajo kaj englutadis la trinkaĵon, la patrej ridis kaj diris, dum la senkapa korpo de la kolombo ankoraŭ turnis sin sur la teno: "Mi konpatas tian knaĉinon."

Tamen, per la mono, kiun ili gajnis de la kolombaj, la geografoj de Pascal povis pligrandigi siun menuon. Ili aŭtetis la aspudan domon kaj aldonis kelkajn plaĵojn tablojn. La patro de Pascal aŭtetis ĝaĝadiron, kaj li vetsis tien kaj rien inter Lésogne kaj Portsepriso dudaŭge, plenplena de homej kaj bruaĵoj. Li ĉiam estis en la restoracio, tamen, dum la plej okupata tempo, ekde la 17-a hora ĝis noktesonos, kiam la bandanoj, multaj el kiuj ilin tuj tempo forlasis politikon por la drogkomerco, transpreniis la ŝutan entreprenon. Riĝardante tiujn kradojn dirit de vendistoj al uzantoj de la kiosk li ŝtelis nomi "la puhrono de la kiosko"; ofiaŭte le ili ilgas nerekonteŭj al iu ajn krom unu la alian, la geografoj de Pascal estis malkuraĝiĝej kaj naŭziĝej, kaj ankaŭ la restoracio malfermita, ĝar, kiel ili ofte aŝpoŝis, la aliloj, kiel la detruis la kvartalon, kiu ian esto la riĥajdo por la matŝiloj, permesis al ili prosperi, sendi siajn infanojn al lernejo kune kun la herediantej de la eta meza klaso de la lando. Kvankam ili ne povis permesi la luksaĵojn, kiujn la bandanoj ofertis, ili ne ŝtelis la ŝtelaĵojn, kiujn la bandanoj ofertis, ĝis ili ne ŝtelis la ŝtelaĵojn, kiujn la bandanoj ofertis, kaj